

ประโยค ป.ธ. ๖

แปล มครเป็นไทย

สอบ วันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗

๑. ติตถียปุกกนฺตโก ภิกฺขเวติ เอตถ ปน ติตถิเยสุ ปุกกนฺโต
 ปวิภูโจติ ติตถียปุกกนฺตโก ฯ โส น เกวลํ อุปสมฺปาเตตพุโพ อถโฆ
 น ปพฺพาเขตพุโพติ ฯ ตตฺตรายํ วินิจฺฉโย อุปสมฺปนฺโน ภิกฺขุ ติตถิโย
 ภวิสฺสามิติ สลิจฺเณว เตสํ อุปสฺสยํ คจฺฉติ ปทวารเ ปทวารเ ทุกกภู
 เตสํ ลิจฺเณ อาทินฺนมตฺเต ติตถียปุกกนฺตโก โหติ ฯ โยปี สยเมว ติตถิโย
 ภวิสฺสามิติ กุสจฺรํที่นิ นิวาเสติ ติตถียปุกกนฺตโก โหติเยว ฯ โย ปน นคฺโค
 นหายนฺโต อตฺตานํ โอโลเกตฺวา โสภติ เม อาชีวกภาโว อาชีวก
 ภวิสฺสนฺติ กาสายานิ อนาทาย นคฺโคว อาชีวกานํ อุปสฺสยํ คจฺฉติ ปทวาร
 ปทวารเ ทุกกภู สเจ ปนสฺส อนฺตรามคฺเค หิโรตฺตปโป อุปปชฺชติ ทุกกภู
 เทเสตฺวา มุจฺจติ ฯ เตสํ อุปสฺสยํ คนฺตฺวาปี เตหิ วา โอวทิตฺโต อตฺตนา วา
 อิเมสํ ปพฺพชฺชา อติทุกฺขาติ ทิสฺวา นิวตฺตนฺโตปี มุจฺจติเยว ฯ สเจ ปน
 ก็ คฺมุหํ ปพฺพชฺชาย อุกกภูจฺฉนฺติ ปุจฺฉิตฺวา เกสมสฺสสุลฺลยฺจนาทีติ วุตฺโต
 เอกเกสมฺปิ ลุจฺจาเปติ อุกกภูกิปฺปรานาทีนิ วา วตานิ อาทียติ โมรปิลฺลาทีนิ วา
 นิวาเสติ เตสํ ลิจฺกํ คณฺหาติ อัยํ ปพฺพชฺชา เสฏฺฐจฺาติ เสฏฺฐภาวํ อุปคจฺฉติ
 น มุจฺจติ ติตถียปุกกนฺตโก โหติ ฯ สเจ ปน โสภติ นฺุโข เม ติตถียปพฺพชฺชา
 น นฺุโข โสภตฺตี วิมฺสนตฺถํ กุสจฺรํที่นิ นิวาเสติ ชฺหํ วา พนฺชติ ขาริกาช
 วา อาทียติ ยาว น สมฺปฏฺิจฺฉติ ตาว นํ ลทฺธิ รกฺขติ สมฺปฏฺิจฺฉิตฺมตฺเต
 ติตถียปุกกนฺตโก โหติ ฯ

๒. สาราณียชรมฺมนิทฺเตเส ฯ เมตฺตจิตฺเตน กตฺถํ กายกมฺมํ เมตฺตํ
 กายกมฺมํ นาม ฯ อวิ เจว รโห จาติ สมฺมุขา จ ปรมฺมุขา จ ฯ ตตฺถ
 นวกานํ จีวรกมฺมาทีสุ สหายภาวคฺมนํ สมฺมุขา เมตฺตํ กายกมฺมํ นาม ฯ
 เถรานํ ปน ปาทโชนวิจฺชนวาททานาทีเกทํปี สพุพฺ สามีจิกมฺมํ สมฺมุขา

เมตต์ กายกมัม นาม ฯ อุภเยหิปี ทุณฺณิกจิตฺตานํ ทารุณฺณทาทินํ เตสุ
 อวณฺณํ อกฺตฺวา อตฺตนา ทุณฺณิกจิตฺตานํ วย ปฏฺฐิสามนํ ปรมฺมุขา เมตฺตํ
 กายกมัม นาม ฯ อัยปี ฐมฺโหม สาราณฺโณโยติ อัย เมตฺตาทายกมฺมสงฺขาโต
 ฐมฺโหม สริตฺพุโ ๑ สติชนโก โย นํ กโรติ ตํ ปุคฺคลํ เยสํ กโต โหติ
 เต ปสนฺนจิตฺตา อโห สปฺปริโสติ อนุสฺสรนฺตํ อธิปฺปาโย ฯ ปิยกรโณติ
 ตํ ปุคฺคลํ สฺพรหฺมจารีนํ ปิยํ กโรติ ฯ คุกรโณติ ตํ ปุคฺคลํ สฺพรหฺมจารีนํ
 คุรํ กโรติ ฯ สงฺกหายาติอาทิสฺส สฺพรหฺมจารีหิ สงฺกเขตฺตพฺพทวาย เตหิ สทฺธิ
 อวิวาทนาย สมฺกคฺทวาย เอกีกวาย สํวตฺตติ ฯ เมตฺตํ วจิกมฺมนฺติอาทิสฺส
 เทวตฺเถโร ติสฺสฺตเถโรติ เอวํ ปคฺคยฺห วจัน สมฺมุขา เมตฺตํ วจิกมฺมํ นาม ฯ
 วิหารเ อสนฺเต ปน ตํ ปฏฺฐิจฺจนฺตสฺส กุหิ อมฺหากํ เทวตฺเถโร กุหิ
 อมฺหากํ ติสฺสฺตเถโร กทา นุ โข อากมฺิสฺสตีติ เอวํ มมายนวจัน ปรมฺมุขา
 เมตฺตํ วจิกมฺมํ นาม ฯ เมตฺตาสินฺหสฺนินฺทฺธานิ ปน นยฺนานิ อุมฺมิเลตฺวา
 ปสนฺนเนน มฺเขน โอลอกัน สมฺมุขา เมตฺตํ มโนกมฺมํ นาม ฯ เทวตฺเถโร
 ติสฺสฺตเถโร อโรโค โหตุ อปฺปาปาโรติ สมฺนฺนาหฺรณํ ปรมฺมุขา เมตฺตํ
 มโนกมฺมํ นาม ฯ

ใช้เวลา ๔ ชั่วโมง กับ ๑๕ นาที.

เฉลย ประโยค ป.ธ. ๖
แปล มครเป็นไทย

๑. ก็บัณฑิตพึงทราบวินิจฉัยในคำว่า ติตถอปกุกนุตโก ภิกขเว เป็นต้นนี้ ดังต่อไปนี้ กุลบุตรที่ชื่อว่าเขาริตเตยรธีย์ เพราะอรรถวิเคราะห์ว่า หลีกไปคือ ไปเข้าพวกเดียรธีย์ ๑ กุลบุตรนั้นไม่ควรให้อุปสมบทโดยสิ้นเชิง โดยที่แท้ไม่ควรให้บรรพชาด้วยซ้ำ ๑ บัณฑิตพึงทราบวินิจฉัยในคำนั้น ดังต่อไปนี้ อุปสัมบันภิกษุคิดว่า เราจักเป็นเดียรธีย์ แล้วไปสำนักแห่งเดียรธีย์เหล่านั้น ทั้งเพศทีเดียว เป็นอาบัติทุกกฏทุกอย่างเท่า เมื่อเพศแห่งเดียรธีย์เหล่านั้น สักว่าอันตนถือเอาแล้ว จักเป็นผู้เขาริตเตยรธีย์ ๑ แม้ภิกษุใดคิดว่า เราจักเป็นเดียรธีย์เอาเอง จึงนุ่งผ้าคากรอง เป็นต้น ภิกษุนั้น จักว่าเป็นผู้เขาริตเตยรธีย์เหมือนกัน ๑ ส่วนภิกษุใดเมื่อเปลี่ยกายอาบน้ำ แลดูตน คิดว่า ความเป็นอาชีวกของเรา ย่อมงดงาม เราจักเป็นอาชีวกละ ดังนี้แล้ว ไม่ถือเอาผ้ากาสาเยะ เปลี่ยกายอยู่นั้นแหละ ไปสำนักพวกอาชีวก ภิกษุนั้นต้องอาบัติทุกกฏทุกอย่างเท่า แต่ถ้าในระหว่างทาง เธอเกิดหิริโศตตปปะจัน เธอแสดงอาบัติทุกกฏแล้ว ย่อมพ้น ๑ แม้ไปถึงสำนักพวกอาชีวกเหล่านั้นแล้ว ถูกพวกเขาตักเตือน หรือแม้เห็นด้วยตนเองว่า บรรพชาของชนพวกนี้ เป็นทุกข์ยิ่งนัก แล้วกลับ ย่อมพ้นได้เหมือนกัน ๑ อนึ่ง ถ้าเธอถามว่า อะไรสูงสุดแห่งบรรพชาของพวกท่าน อันเดียรธีย์เหล่านั้นตอบว่า การถอนผมและหนวด เป็นต้น แล้วให้ถอนผมผมเพียงเส้นเดียว ถือพรตมีความเพียรโดยการกระโห่ยังเท่า เป็นต้น หรือนุ่งผ้าเววหางนกยูง เป็นต้น ถือเพศแห่งอาชีวกเหล่านั้น ยอมรับความเป็นลัทธิประเสริฐที่สุดด้วยคิดว่า บรรพชาที่ประเสริฐที่สุด เธอยอมไม่พ้น จักว่าเป็นผู้เขาริตเตยรธีย์ ๑ อนึ่ง ถ้าเธอเพื่อจะลองดูว่า การบวชเป็นเดียรธีย์สำหรับเรา จะงามหรือ ไม่งามหนอ จึงนุ่งผ้าคากรอง เป็นต้น หรือผูกขญา หรือว่าฉวยหาบบริขาร ลัทธิยอมค้ำเธอไว้ตราบเท่าที่ยังไม่ยอมรับ ครั้นเพศสักว่าเธอยอมรับแล้ว จักว่าเป็นผู้เขาริตเตยรธีย์ ๑

๒. บัณฑิตพึงทราบวินิจฉัยในนิเทศแห่งสาราณียธรรม ดังต่อไปนี้ ฯ

กายกรรมที่กระทำด้วยจิตประกอบด้วยเมตตา ชื่อว่าเมตตากายกรรม ฯ สองบทว่า **อาวิ เจว รโห จ** ได้แก่ ทั้งต่อหน้าและลับหลัง ฯ บรรดากายกรรมสองอย่างด้วยอำนาจต่อหน้าและลับหลังนั้น การถึงความเป็นสหาย ในจิวรกรรมเป็นต้นของพระนวกะทั้งหลาย ชื่อว่าเมตตากายกรรมต่อหน้า ฯ ส่วนสามิจริกรรมทุกอย่างต่างโดยกิจมีต่างเท่าและถวายนพัตเป็นต้น แก่พระเถระทั้งหลาย ก็ชื่อว่าเมตตากายกรรมต่อหน้า ฯ การเก็บงำภักษะทั้งหลายมีเครื่องไม้เป็นต้นที่ภิกษุทั้งสองพวก(คือทั้งนวกะและเถระ)เก็บไว้ไม่ดี ไม่กระทำความดูหมิ่นในภิกษุเหล่านั้น รู้สึกประหนึ่งว่าตนเก็บงำไว้ไม่ดีเอง ชื่อว่าเมตตากายกรรมลับหลัง ฯ ชื่อว่า **อยมปิ รมโม สาราณियो** ความว่า ธรรม กล่าวคือเมตตากายกรรมนี้ อันเพื่อนสหพรหมจารีทั้งหลายพึงระลึกถึง ฯ อธิบายว่า บุคคลใด ยังสติให้เกิดกระทำกรรมกล่าวคือเมตตากายกรรมนั้น ธรรมคือเมตตากายกรรมนั้น เป็นธรรมอันบุคคลนั้นทำแล้ว แก่ชนเหล่าใด ชนเหล่านั้น มีจิตเลื่อมใสแล้ว ย่อมระลึกถึงบุคคลนั้นว่า ผู้นี้เป็นสัตบุรุษจริง ฯ บทว่า **ปิยกรโณ** ความว่า ธรรม กล่าวคือเมตตากายกรรมนั้น ย่อมทำบุคคลนั้นให้เป็นที่รักของเพื่อนสหพรหมจารีทั้งหลาย ฯ บทว่า **ครุกรโณ** ความว่า ธรรมนั้น ย่อมทำบุคคลนั้นให้เป็นที่เคารพของเพื่อนสหพรหมจารีทั้งหลาย ฯ บัณฑิตพึงทราบวินิจฉัยในคำว่า **สกุทาย** เป็นต้น ดังต่อไปนี้ ฯ ธรรมนั้นย่อมเป็นไปเพื่อความเป็นผู้อันเพื่อนสหพรหมจารีทั้งหลายพึงสงเคราะห์ เพื่อความไม่วิวาท เพื่อความเป็นผู้พร้อมเพรียง เพื่อความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันกับเพื่อนสหพรหมจารีทั้งหลายเหล่านั้น ฯ บัณฑิตพึงทราบวินิจฉัยในคำว่า **เมตตุ วิจิมม** เป็นต้น ดังต่อไปนี้

การกล่าวยกย่องอย่างนี้ว่า ท่านเทวเถระ ท่านติสสะเถระ เป็นต้น ชื่อว่าเมตตาวิจริกรรมต่อหน้า ฯ ส่วนการกล่าวด้วยคำที่บ่งบอกถึงความรักของบุคคลผู้สอบถามถึงท่านในเมื่อท่านไม่อยู่ในวิหารอย่างนี้ว่า ท่านเทวเถระของพวกเราไปไหน ?

ท่านติสสเถระของพวกเราไปไหน ? เมื่อไรหนอ ท่านจักจักมา ? ชื่อว่าเมตตา
วิจิตรมัลลหลัง ๆ ก็แล การลืมนานอันแนบแน่นด้วยความรักกล่าวคือเมตตา
แล้วแลดูด้วยดวงหน้าอันขึ้นบาน ชื่อว่าเมตตาโมกกรรมต่อหน้า ๆ การรำลึกถึง
เสมอว่า ขอท่านเทวเถระ ท่านติสสเถระ จงเป็นผู้ปราศจากโรค มีอาพาธ
น้อยเถิด ชื่อว่าเมตตาโมกกรรมล้นหลัง ๆ



พระธรรมวชิรบัณฑิต สมมาปณโณ วัดปากน้ำ
สนามหลวงแผนกบาลี

แปล
ตรวจแก้.